

Nr 190

Utlåtande i anledning av motioner om vissa vuxenutbildningsfrågor.

(2:a avd.)

I de likalydande motionerna I: 614 av herr Richardson och II: 681 av herr Hyltander har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att arbetsgruppen skolöverstyrelsen—universitetskanslersämbetet—Samverkande bildningsförbunden (SAMSUS) i tilläggsdirektiv ges i uppdrag att anordna försöksverksamhet med en samlad vuxenutbildning på gymnasial och akademisk nivå i Skaraborgs län.

I de likalydande motionerna I: 635 av herr Wallmark m. fl. och II: 707 av fru Mogård m. fl. har hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag beträffande anordnande av kostnadsfri undervisning för vuxna med läs- och skrivsvårigheter.

I de likalydande motionerna I: 1071 av herr Richardson och II: 1256 av herrarna Strömberg och Westberg i Ljusdal, vilka motioner väckts i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 35, har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär förslag om vuxenutbildning för f. d. elever i den obligatoriska skolans specialklasser och i särskolan enligt de riktlinjer som framförts i motionerna.

Utskottet har inhämtat yttranden från *skolöverstyrelsen* över såväl motionerna I: 635 och II: 707 som motionerna I: 1071 och II: 1256. Vad gäller förstnämnda båda motioner har överstyrelsen i utlåtande den 16 september 1970 anfört i huvudsak följande.

Som framgår av uppgifter i motionerna bedöms frekvensen av läs- och skrivsvårigheter hos befolkningen olika av olika forskare. I ungdomsskolan fick läsåret 1969/70 5,2 % av totala antalet elever specialundervisning i läsklass eller i samordnad specialundervisning för elever med läs- och skrivsvårigheter. Denna specialundervisning är ännu inte fullt utbyggd i alla skolkommuner och det beräknas att ca 6,5 % av eleverna har så grava läs- och skrivsvårigheter att de är i behov av specialundervisning.

Man kan med utgångspunkt i dessa siffror räkna med ett motsvarande antal vuxna som kan tänkas vara i behov av motsvarande undervisning.

Inom den kommunala verksamheten finns f. n. inga stödåtgärder föreskrivna för elever med läs- och skrivsvårigheter. Däremot torde föreskrifterna i kbr 29.5.1969 (UFB 2 sidan 838) angående statsbidrag till undervisning på grundskolenivå av vuxna, som fått ofullständig eller ingen undervisning kunna utnyttjas. Skolstyrelsen svarar för anordnande av under-

visningen efter samma modell som gäller för särskild undervisning. Undervisningen gäller i första hand svenska och matematik och skall anses motsvara grundskolans mellanstadium.

Det finns vidare möjlighet för studieförbunden att inom ramen för folkbildningskungörelsen anordna studiecirkelar i svenska med förhöjt bidrag (SFS 1970: 329). Med hjälp av tilläggsbidraget bör cirkelar med speciell inriktning på vuxna med läs- och skrivsvårigheter kunna anordnas.

Folkhögskolorna har också möjlighet att med ämneskurserna som instrument göra en insats för denna grupp. Styrelsen för Löftadalens folkhögskola har i skrivelse till SÖ aktualiserat behovet av åtgärder för den vuxna befolkning som har grava läs- och skrivsvårigheter. Det finns också möjlighet att ge folkhögskolorna ökat antal lärartimmar för elever med läs- och skrivsvårigheter.

De här berörda åtgärderna har gjorts möjliga genom beslut det senaste året. SÖ, som finner motionernas syfte angeläget, menar dock att man bör avvakta resultatet av redan nu möjliga åtgärder innan ytterligare former prövas för kostnadsfri undervisning för vuxna med läs- och skrivsvårigheter.

Vad så gäller motionerna I: 1071 och II: 1256 har överstyrelsen i utlåtande den 16 september 1970 understött motionärernas förslag och därvid i huvudsak anfört följande.

I diskussioner som förts på SÖ med representanter från handikapporganisationerna rörande vuxenutbildning för olika handikappgrupper har frågan om en uppsökande verksamhet vid upprepade tillfällen förts på tal.

Motionärerna pekar också på behovet av en sådan och menar att vuxenutbildning av f. d. specialklasselever helt bör kunna samordnas med den kommunala vuxenutbildningen.

SÖ har liksom motionärerna observerat behovet av speciella åtgärder inom denna utbildning för vissa vuxna elever med svårigheter av samma art som de, vilka inom grundskola och gymnasieskola föranleder specialundervisning. SÖ har därför i skrivelse till utbildningsdepartementet (16.3.1970 Dnr 927/70 U) begärt förstärkningsanordningar m. m. för hörselskadade, synskadade och rörelsehindrade vuxna, vilka enligt redan gjorda erfarenheter söker sig till den kommunala vuxenutbildningen.

Det ingivna förslaget omfattar inte elever med psykisk utvecklingsstörning (särskolelever) eller den ojämförligt största gruppen f. d. specialklasselever (hjälpklasseleverna) jämte elever med sociala handikapp.

För såväl psykiskt utvecklingsstörda som de sistnämnda grupperna anordnas emellertid i en alltmer ökande omfattning ämneskurser på folkhögskolorna med stöd av de särskilda medel som utgår till elevassistenter, tekniska anordningar och ökad lärartäthet. Sommaren 1970 genomförde exempelvis ett tiotal folkhögskolor i samarbete med omsorgsstyrelserna ämneskurser för psykiskt utvecklingsstörda. Två folkhögskolor har f. n. längre vinterkurser för f. d. särskol- och hjälpklasselever och ytterligare två skolor planerar att starta sådana.

Flera studieförbund är vidare engagerade i en studiecirkelverksamhet bland psykiskt utvecklingshämjade.

Det är dock klart att de resurser som f. n. finns tillgängliga för att bereda handikappade möjligheter till vuxenutbildning inte är tillräckliga. SÖ vill därför starkt understödja motionärernas hemställan om förslag rörande vuxenutbildningen för f. d. elever i den obligatoriska skolans specialklas-

ser och i särskolan och vill också medverka till att ytterligare stödåtgärder kommer till stånd inom folkbildningsarbetet och i den kommunala vuxenutbildningen.

Utskottet. Bakom yrkandet i motionerna I: 614 och II: 681 ligger en önskan om ökad vuxenutbildningsaktivitet i Skaraborgs län. Utskottet har i och för sig sympati härför men har inte blivit övertygat om lämpligheten av den av motionärerna föreslagna åtgärden. Utskottet avstyrker därför nämnda motioner.

Skolöverstyrelsen har i sitt yttrande över motionerna I: 635 och II: 707 pekat på olika studiemöjligheter för vuxna med läs- och skrivsvårigheter, vilka numera kan erbjudas till följd av beslut som meddelats under det senaste året. Utskottet finner i likhet med överstyrelsen att man lämpligen bör avvakta vilka resultat man kan uppnå genom utnyttjande av dessa möjligheter, innan man prövar andra former för kostnadsfri undervisning för vuxna med läs- och skrivsvårigheter. Utskottet avstyrker därför även nu ifrågavarande båda motioner.

Vad slutligen gäller motionerna I: 1071 och II: 1256 vill utskottet kraftigt understryka önskvärdheten av att man på lämpligt sätt söker tillgodose f. d. specialklasselevers och f. d. särskoleelevers behov av för dem särskilt anpassad vuxenundervisning. Utskottet förutsätter att denna fråga beaktas av utbildningsmyndigheterna. Vad utskottet nu anfört med anledning av dessa motioner bör riksdagen som sin mening ge till känna för Kungl. Maj:t.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

1. avslår motionerna I: 614 och II: 681,
2. avslår motionerna I: 635 och II: 707,
3. i anledning av motionerna I: 1071 och II: 1256 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 17 november 1970

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 184.